

לע"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"ג מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר

שבתורה

כי תבא

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר הימים בין ראש חודש אלול ויום הכיפורים דומים ליריד, ביריד של לייפציג, והיו באים הסוחרים פעם אחת בשנה, לכמה שבועות, והיו קונים ומוכרים שם את סחורותיהם, בשביל כל השנה, ומי שמחמץ את ההודמנות, ואיננו מנצל את הזמן בשביל עסקיו, מפסיד את פרנסתו, בשביל כל השנה הבאה, כי הלא בגמר היריד, נוסעים כל הסוחרים הביתה, ואין לו כבר אפשרות לעשות עסקים, והנמשל הוא מובן, בארבעים הימים האלו, פותחים את השמים, וניתנת לכל אחד ההודמנות, לרכוש לו אמונה ויראה, בשביל כל השנה הבאה, אולם אחרי יום הכיפורים נסגרים השערים, ומי שלא ניצל את הזמן הרי הפסיד בשביל כל השנה. (רבי חיים פרידלנדר זצ"ל)

וכה מעיד כ"ק אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל על אותו דור שהיה לפני השואה: על עבודת הקודש של החסידים הנעלים, שהכרת פניהם ענתה בהם, שהגיעו ימי התשובה, ואש ההתלהבות שבערה בקרבם, היתה מורגשת היטב, בכל צעד וצעד, וכל אחד עשה הכנה גדולה, לקראת הימים הקדושים, וחדר לעומק נפשו, להתבונן, היכן נתרשל בעבודת השי"ת, ובאילו ענינים, צריכים תיקון, גם בעלי בתים פשוטים שכל ימות השנה היו מזדוים בכל בוקר, אחר התפילה, לחנותם ולעסקיהם, התעכבו בחודש אלול בבית המדרש, עד חצות, ועסקו בתורה ובעבודה וכל רצונם ומאווייהם לתקן נגעי בתי הנפש, ולהכין את עצמם שיהיו ראויים לקבל פני מלכם ובוראם בימים הנוראים. (פרי הכרם)

מסופר על מרן החפץ חיים שהיה לו מקום בעלית ביתו ששם היה עושה חשבון נפש, ורבי ירוחם ליבוביץ ורבי נפתלי טרופ זצ"ל שהיו בראדן רצו לשמוע כיצד עושה מרן החפץ חיים את החשבון, ועלו לעליה והחביאו את עצמם שלא יגלה אותם ושמעו אותו מתחיל ואומר לעצמו "ישראל מאיר ישראל מאיר מה עשית היום" וכך עבר על כל רגע ורגע מה עשה בו, והיה חסר לו שלש עשרה דקות שלא זכר מה עשה בהם והתחיל לבכות בכיות גדולות ונוראות" ישראל מאיר מה עשית אם אותן 18 דקות", ובכה עד כרי כך שהם ברחו מהבכיות שחשבו שישפרו מהבכיות שלו. וזוהי הגדלות של מרן החפץ חיים, כמאמר הפסוק בתהילים "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב" (פרק ל"ד י"ג), וביאור הפסוק הוא שדוד המלך בא אלמדנו מהו הדבר החשוב ביותר שיש לנו בחיינו הוא מי ש"אוהב ימים" אוהב את הזמן ומנצל כל רגע ורגע. האדם צריך לידע בבידור ובלא כל פיקפוק שהדבר החשוב ביותר בחיו זה ניצול הזמן. (הגדה י"ר חיים פנחס שיינברג זצ"ל)

כותב רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל: ידוע הוא ומפורסם לכל, וגם אני ראיתי בשנים קדמוניות לפני עשרות שנים, כאשר אמרו ליהודי פשוט, מהקהילה, שכעת נמצאים בחודש אלול, התוצאה היתה או שהחל לבכות, או שנשתנה פניו מחמת אימה ופחד. (דרשות ושיעורי שבט הלוי)

והנה בא היצר הרע ואומר לנו "ממילא לא תספיק להיות צדיק כמו הבעל שם טוב, אז כבר לא כדאי להשקיע". לא. לא. אינו צודק. צריך לחשוף, יש להספיק מה שאפשר. העיקר לקחת משהו ביד, ומה שנספיק לעשות, כולו רווח, עוד שיעור גמרא עם הבנה עוד הימנעות מחטא והרווחים גדולים מאד. החכם מכל אדם אמר כבר "כל אשר בכוחך עשה" - תעשה מה שבכוחך עוד ועוד "כי אין חשבון ודעת ומעשה בשאל אשר אתה הולך שמה" בחנות מכולת יודעים אנו כי אפשר לקנות בתשלומים, גם כאן נקנה בתשלומים קצת ועוד קצת ועוד מעט. וזה שווה הון רב. כל פסיעה. ואז נוכל לבקש "למענך אלוקים חיים..(רבי יעקב גלינסקי זצ"ל)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וְהָיָה כִּי תָבֹא... וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבֹד אֲבִי. יש הטוענים כי שנאת האומות לישראל נובעת בשל התבדלותם של ישראל מכלל האומות, אם היו ישראל מעורבים יחד עם- טוענים הללו, "שוב לא היתה שנאה" על כן באה התורה אלמדנו כי "ארמי אובד אבי" לבן הארמי, אף שהיה חותנו של יעקב ואחי אמו ויעקב, עובד היה אצלו בנאמנות ובמסירות, עם כל זאת לא הועילה קרבה זו להסיר את השנאה, וביקש לבן לעקור את הכל (ישאל ומשיב)

וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בְּצַהָרִים כְּאֲשֶׁר יִמַּשֵּׁשׁ הָעוֹר בְּאֶפְלָה אָמַר רבי יוסי כל מי הייתי מצטער על מקרא זה (דברים כח-ט) והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה וכי מה אכפת ליה לעור בין אפילה לאורה עד שבא מעשה לידי פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפילה וראיתי סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו אמרתי לו בני אבוקה זו למה לך אמר לי כל זמן שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתין ומן הקוצין ומן הברקנין: (מגילה כד, ב)בדרשה שנשא רבי ישראל סתם זצ"ל מקלם, לפני אנשי קהלתו באמריקה, למען תמיכה כספית בישיבות, התייחס לדברי הגמרא הללו, וכה אמר: יתכן פעמים שגם עיור ילך בדרך ולא יכשל, כאשר הדרך סלולה וחלקה, והוא מכיר ורגיל בה, וגם נוהג ללכת עקב בצד אגודל. לא כן בדרך שלא הלך בה מעולם, והדרך אינה סלולה, והוא "ממהר לרוץ, אשר ודאי יכשל ויפול. בימים אשר דרך היהדות היתה סלולה לפני העם, המסורת היתה חזקה ובטוחה, ואילו החיים שקטים ונינוחים, לא היה קושי לשמור את נפש האומה והדת. לא כך בתקופתנו, אשר גברה המבוכה בסערות הימים, החיים נעשו רועשים ותוססים, והדרך שוב איננה סלולה, רק מלאה חתחתים ומכשולים, כל יום שונה מקודמו, היאך נוכל להבטיח לבל נמעוד וניפול. עצה אחת ויחידה מצאנו לכך, הכריז רבי ישראל. שעה שהעיר הולך והאבוקה בידו, אף שהוא עצמו בין כך אינו רואה, אבל יבואו אחרים שיראוהו ויזהירוהו. הישיבות הן הנה האבוקות המסלקות את חשכת חיינו, הן המגדלות תלמידי חכמים גדולי תורה, העומדים על משמר יהדותנו, ומנתיבים את דרכנו. אם נטיב להחזיק בה באבוקה ולא נרפה, אזי אפילו אם אנחנו לא נראה טוב יותר, על כל פנים בני הישיבות וחכמיהם יראו אותנו, והם שיכוונו וידאו לנו הדרך בה נלך. אבל אם לא כן, מי יודע אשורנו באפילת התקופה. (פנינים משולחן נבזה דברי ישראל)

וְאִכְלַתְּ פְרִי בְשֵׁן בְּשֵׁן בְּנִיד וּבְנִידֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' : מסופר על אדם שביקר פעם אצל אדמו"ר מפורסם, ושאל אותו בקשר לירי הוזהר שכתב שבכל דברי התוכחה רמוזה גם ברכה, כיצד יתכן למשל שקללה של "ואכלת פרי בשנך בשר בניך ובנותיך" רמוז בזה ברכה? והרי אין לך קללה גדולה מזה? אמר לו האדמו"ר: יש לך בנים? השיב האיש בשפה רפה ובכובר ראש: אמנם יש לי בנים, אבל לצערי אינם שומרי תורה ומצוות, ואפילו כשרות אינם שומרים, ולכן נמנע אני מלאכול בביתם. זוהי כוונת הוזהר - נענה לו הרבי - לעתיד לבוא בניך יחזרו בתשובה, ותהיה רשאי לאכול אצלם בשר ושאר מיני מאכלים שיגישו לפניך, וזהו שכתוב "ואכלתם בשר ובניכם ובשר בנותיכם תאכלו"....(לבוש יוסף)

וְעִבְדֶּתָ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עִץ וְאֶבֶן: וְהָיִיתָ לְשִׁמָּה לְמִשְׁלַל וְלְשִׁנְיָה בְּכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר יִגְהַדְּךָ ה' שְׁמָה:התאונן משומר אחד לפני רבי חיים מוולוז'ין: משך ימים רבים היו שכני הערלים לועגים לי ומכלימים אותי בפרהסיא, עד שגמלה החלטתי להתחבר עמהם, והתחלתי לאכול ולשתות בחברתם, אך גם עתה לא אהבתי והמשיכו לזלזל בי. הוספתי להתיידד עמהם, ואף לחלל השבת מחמתם, אך עדיין ללא הועיל. לסוף השתמתי, וגם זה לא הצילני.השיבו רבי חיים, אין זה אלא שנתקיימה בך התוכחה הנזכרת במקרא "ועבדת שם אלהים אחרים עץ ואבן", וסמך לו המקרא "והיית לשמה למשל ולשנינה בכל העמים וגו'". למדך הכתוב, שככל שתבקש להתדמות להם ולהתחבר עמהם, עד שתסכין אפילו לעבוד את אלהיהם עץ ואבן, תהיה אתה למשל ולשנינה בכל העמים. (פנינים משולחן נבזה)

סיפור מההפטרה

כי הנה החשן יכסה ארץ וערפל לאמים ועליך ירח ה' וקבדו עליך יראיה: בזמן השואה היתה קבוצה מחתרנית שכונתה בשם "מתיסובצים" מנהיגים היה מתתיהו גלמן, מוינא, הוא היה ממשפחה חילונית אבל בגיל 15 לאחר שהכיר את הרבי מטשורטקוב הוא חזר בתשובה, הוריו לא הסכימו עם דרכו, והוא ברח מביתו לפולין, ולבסוף נעשה מנהיג של כל החבורה שם, כאשר הגרמנים כבשו את פולין, יצאה גזירה, שכל יהודי צריך לגזור את זקנו ופיאותיו, אחרת לא יקבל מנת לחם, ויזכרה לחלל שבת, הוא פסק לבני חבורתו אנחנו לא נכנע הגרמנים, לא רוצים לקחת רק את הגוף שלנו, אלא בעיקר את הנשמה, ואת התורה שלנו, אנחנו בין כה וכה נמות, לכל הפחות נמות עם הגמרא ביד, אנחנו לא נכנע, הוא פסק שזו גזירת שמד, וכל הקבוצה שלו ירדה למחתרת, ושם המשיכו ללמוד תורה, הם היו האחרונים שנשארו בגיטו וורשא הבווער, והם קפצו מתוך המקלטים שלהם אל תוך האש, כשהגמרא בידיהם וקריאת שמע ישראל על שפתותיהם, וקידשו שם שמים, ביומן שכתב אחד מאחרוני השרידים של המתיסובצים הללו נמצא כתוב: נשארתי לבד אין כבר אף אחד הסבל והיסורים כבר בלתי נסבלים זה עניין של שעה שעות עד שהאש תגיע לכאן הכל כבר אפוף עשן, לפי ההלכה מותר לי כבר לקפוץ לאש, ובכך לחסוך מעצמי את כל הייסורים האלה, הוא מתדיין אם כן לקפוץ או לא לקפוץ אל האש, אעפ"י שלפי ההלכה זה מותר, והוא ממשיך וכותב, נזכרתי בסיפור שהיה בספרד בזמן האינקוויזיציה, עשיר אנוס, שסודו נחשף, ונאלץ להפקיר את כל רכושו, ולברוח עם כל משפחתו, אל מחוץ לספרד כדי להנצל, וכך הוא התגלגל והתגלגל, ולאחר גלגולים ונדודים, הגיע לגיברלטר, שם הצטרף לאחד ממחנות הפליטים, יום אחד פרצה מגיפה במחנה, שהפילה חללים רבים, יום אחד מת אחד מבניו, ולאחריו בן נוסף, אך העשיר לא מתייאש, לא אומר מילה, יום אחד גם אשתו נפטרה, ורק אז הוא פנה אל הקב"ה, ואמר, "רבנו של עולם מה עוד יש לך לקחת ממני, מה עוד תנסה לקחת ממני, כדי שאפסיק להאמין בך, ואפסיק לאהוב אותך, כך אמר אותו עשיר אנוס, רבנו של עולם למרות כל מה שעבר עלי עוד עכשיו, לא הפסקתי להאמין בך, 120,000 איש נהרגו בגירוש ספרד, אבל אני המשכתי להאמין בך, ולאהוב אותך, הייתי במחתרת שמרתי מצוות וכל זה לא הצליח לשבור אותי ברחתי עזבתי את כל רכושי ולא נשברתי המשכתי להיות כמו יהודי רציני עוד יום אחד לשמור מצוות ואז התחלת לקחת לי בן אחרי בן ולא נשברתי, ועכשיו לקחת גם את אשתי ועדיין לא נשברתי, אני עוד מאמין בך, עוד אוהב אותך, מה יש לך עוד לקחת ממני, שיגרום לי להפסיק לאהוב אותך ולהאמין בך, נשארו רק שני דברים, רבש"ע, דבר אחד זה החיים שלי והדבר השני זו האמונה שלי אם אתה רוצה לקחת את החיים שלי בבקשה, זה לא שלי, זה שלך, הנשמה לך והגוף פעלך, אבל האהבה שלי את האמונה שלי זה לא, אם אתה רוצה לקחת ממני את הגוף והנשמה אני אחזיר את זה ביחד עם אהבתי ועם אמונתי לאחר שהוא מביא את המעשה הזה, הוא כותב, אני מתדיין האם לקפוץ לאש, ובכך לחסוך ממני שעה שעותיים של ייסורים, או שמא לא לקפוץ, אבל הרי אלה הם הרגעים הכי יפים, אתה נמצא פנים אל פנים עם הקב"ה, ואומר לו, פה אני אוהב אותך, פה אני ממליך אותך, פה אני משתייך אליך, אז בדיוק עכשיו אני אקפוץ לאש, לא, אני החלטתי שאני אלהם עוד רגע ועוד רגע, ובכל רגע כזה אני אוהב אותך.

(פרקי מחשבה מר' עזריאל טאובר זצ"ל)

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפר רבי משה סולוביצ'יק זצ"ל: זקני רבי חיים מבריסק זצ"ל השתתף פעם אחת באסיפת רבנים שהתקיימה בימות החורף וכאשר נשלמה האסיפה, עמד והגיש לכל אחד מהנוכחים, את מעילו, כשהוא קולע אל השערה, וכל אחד מקבל מידו את המעיל שלו שאלו אותו האם ידע כל זה ברוח הקודש? השיב רבי חיים: אין פה רוח הקודש, אלא שכל פשוט, כי הנה ישבנו פה בצוותא, שעות אחדות, והספיק לי הזמן להכיר את האנשים, והנה יש דברים שפשוט לזהות אותם, כמו מה שרוב פלוני בעל קומה, וממלא מעילו גדול, ומשנהו נמוך, ומעילו בהתאם, ויש דברים שבהתבוננות ניתן לזהותם, פלוני יוצא אשכנזי, ייקה ומסודר באופיו, על כן הניח מעילו מקופל, בקפידה, בזווית מסוימת, ומשנהו "עילוי" מפוזר, על כן מעילו זרוק סתם כך בפניה, וכן הלאה, ממלא, ידעתי לזהות בנקל, איזה מעיל שייך לכל אחד ואחד. (והאיש משה).

"ענין של טעם"

טעם התקיעה משנכנס אלול, לזהויר ולזרו את העם לתשובה, משל למלך כשבא לצור על עיר, וכן הצופה על המגדל, כשרואה חילות באים על עיר, דרכם להריע לתקוע לזהויר העם שיהיו עומדים על משמרתם (מדרש"ל מנהיגים ה' ימים הנוראים)

"מפי כתבם"

חלק נכבד מחיי האדם הוא במצב של "מחכה". בחיי היומיום אדם מחכה לאוטובוס, בבנק וכדומה. ילד מחכה לבר מצוה שלו אחר כך להתנותו ואחר כך לילדים. השאלה היא כיצד מחכים? יש אדם בשעה שמחכה, מרמיץ לעצמו איך צריך להיות ביתו וחושב שבוז יצא ידי חובת הכנה. בדרך כלל הוא יושב שלושים שנה ואינו מתחנן מכיוון שלא מוצא את מה שדמיין לעצמו. אך יש שמתבונן איזה מידות צריך כדי לבנות בית ובכך הוא מכין את עצמו. כמו כן מי שממתין לקבל משרה יש מי שמדמיין איזה משרה מתאימה לו, אך חז"ל אומרים אין אדם יודע במה ישתכר" וצריך להיות מוכן לכל. בשם שהדבר הוא בחיי הפרט כך הוא בחיי הכלל. "ממקומך מלכינו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך" אנו מחכים כבר אלפיים שנה שהמשיח יגיע. צריך לדעת איך לחכות למשיח. כלל ישראל עם התורה, חי יותר עם המשיח מאשר הוא חי עם העולם הזה. כמה וכמה ברכות אנו מתפללים על הגאולה בשמונה עשרה. אנו מתפללים "ותחזינה עינינו" - אנו מבקשים לראות בעינים שלנו, אך העינים האלו מקולקלות כי ראינו הרבה דברים שלא היינו צריכים לראות, האדם צריך להכין את עצמו שיהיה ראוי וכשאנו מתפללים למשיח אנו צריכים להיות ראויים לביאתו, כשיבוא משיח יתבטל היצר, כל ממשלת הודון תעבור מן הארץ ומי שכל חייו תאוה של ממון ואכילה, ושאר דברים אין יעבור את תקופת ביאת המשיח, כל מה שיש לו יתבטל. משיח הרי בא בהיסח הדעת, איננו יודעים מתי יבוא, איך נעבור את ביאת המשיח עם המידות הרעות שלנו? צריך האדם להיות ראוי לביאת המשיח כי גם הקב"ה מחכה לגאול אותנו. כמו בחיי הפרט אין ענין סתם לחכות אלא צריך להכין עצמו, גם בחיי הכלל מחכים אנו עד שנגיע לשלמות ונהיה ראויים ומוכנים לביאת המשיח, ואם כך נחכה לבואו אז נקבל שכר - אשרי כל חוכי לוי". (המשניח רבי שלמה וולבה זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא שמתור להתייר ציצית מטלית אחת ולקשור אותה בטלית אחרת, איך יתכן שיהיה אסור לקשור ציצית בטלית, שהתיירו אותה מטלית אחרת?
תשובה: כתב במשנה ברורה (סי' ט"ז סי' א') שאין להתייר ציצית מטלית של גדול הלינתה בטלית של קטן, כיון שהחייב של הגדול הוא מדין תורה והחייב של הקטן הוא מדברי חכמים, והדין הוא שלא מורידים דבר שקדושתו חמורה לדיבר שקדושתו יותר קלה.

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

המחילה בעת היכולת להרע, ענוה. (המאירי).

החכם יודע ערך נפשו, ולא יאבדנה בדברי הכל. (כתר חוכמה).

השגחתו יתברך, הוא לפי מדת הבטחון שהאדם משליך יתבו, על בוראו יתברך. (חזון איש)